

PKN

Stichting voor onderzoek
historische tabakspijpen

Tijdschrift voor de verzamelaar en onderzoeker

Jaargang 39, nummer 152, april 2017

De barnsteenvisserij in de Oostzee
pagina 38

**Martha Gunn,
badjuffrouw in Engeland**
pagina 36

**Willem III op een akker bij
Gouda**
pagina 48

Martha Gunn, badjuffrouw in Engeland

Boy Hube (boyhube@gmail.com)

Baden in zee ging vroeger heel anders dan nu. Op het strand stonden karren met een huif. Via een trappetje ging men naar binnen. Daar verkleedde men zich. Het damesbadpak bedekte het hele lichaam en zelfs de enkels waren niet te zien.

De koets werd door paarden ver de zee ingetrokken uit angst dat strandgangers de zwemmers zouden bespioneren. Bij de koets stond een 'dipper', die de vrouwen eruit tilde. Voor de mannen stond een 'bather' klaar. Tot 1930 werden de mannelijke en vrouwelijke zwemmers gescheiden. Het beroep werd door voormalige visserslui uitgeoefend. Ze kenden de wind en golven en beoordeelden de conditie van de zwemmer. In die tijd konden de mensen niet of nauwelijks zwemmen. Bij wilde golfslag werd de fooi groter. De dipper en bather hielden de zwemmers vast. Tot 1930 werden de mannelijke en vrouwelijke zwemmers in Brighton gescheiden.

Afb. 1. Staffordshire, Engeland, 1800-1850. Ongemerkt. Hoogte 12,5 cm.

Martha Gunn (1726-1815) was een beroemde dipper in Brighton. Door Dr. Russell's zoutwater geneeswijze werd Brighton een beroemde badplaats. Iedere dag dronk men een glas zeewater tegen allerlei ziektes en nam men een geneeskrachtig bad. Later werden de baden binnenbad met aan- en afvoer naar zee. Het

badgebeuren verplaatste zich toen naar het stadje Poole. Martha Gunn was een stevige vrouw. Het tilwerk vergde veel kracht en de hele dag tot en met het najaar in zeewater staan was erg belastend. Zij is beroemd geworden doordat zij de prins van Wales en prins George - de latere prins regent - tot klant had. Ze mocht iedere dag in de keuken van het paleis eten halen. Een veel voorkomende afbeelding van haar met de jonge prins klopt niet, want hij

kwam pas op 21 jarige leeftijd voor het eerst in Brighton. Ze kon hem dus nooit als kind gedipt hebben. Op een andere prent staat ze afgebeeld met een bezem om de Franse soldaten tegen te houden. Engeland vreesde een invasie van Napoleon. Ze woonde 34 East Street en ligt begraven bij St Nicholaskerk in Brighton. Martha Gunn is vaak afgebeeld op typisch Engelse bierpullen. Er is nog steeds een pub met haar naam.

Ook op tabakspijpen van kleurrijk Engels Staffordshire aardewerk is ze afgebeeld (afb. 1). In een aantal dicht bij elkaar liggende plaatsen in de streek Staffordshire, waarvan Hanley en Stoke de bekendste zijn, wordt al honderden jaren aardewerk gemaakt. De streek staat bekend om zijn sierlijke aardewerk met kleurrijk glazuur. De tabakspijpen maakten vooral vanaf het eind van de achttiende tot en met het midden van de negentiende eeuw deel uit van de productie.

De pijp met vissersmand en pijp in de mond komt uit het Museum of Tobacco Art and History in Nashville, Tennessee (U.S.A.) en de andere pijp van porselein (afb. 2) is aangekocht via marktplaats.

Afb. 2. Porselein, onbekende herkomst, 1800-1850. Ongemerkt. Hoogte 10 cm.

Zie ook afbeeldingen op de buiten- en binnenzijde van de kaft

Noot van de redactie: In 'The Journal of the Académie Internationale de la Pipe '9, die binnenkort uitkomt, verschijnt een lang en kritisch artikel van Peter Davey over de herkomst van de zogenaamde Staffordshire pijpen, waaruit blijkt dat er weinig bekend is over de productieplaats van deze pijpen.